

MANTAS KONFISKĀCIJA KĀ SODA VEIDS: PROBLEMĀTIKA UN AKTUĀLIE JAUTĀJUMI

CONFISCATION OF PROPERTY AS A PENALTY: PROBLEMS AND TOPICAL ISSUES

Harijs Samuels Bašs

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes bakalaura studiju programmas
“Tiesību zinātne” pilna laika klātienes 3. kursa students

Summary

The article examines the confiscation of property as a penalty and its place in modern Latvian criminal law, looking at its development in recent years, as well as comparing it with other types of confiscation of property in Latvia. In the author's opinion, the alternatives open to state for combating money laundering are sufficiently wide to reconsider the need for such a penalty in its current form. The article will suggest the ways to develop this institute.

Atslēgvārdi: mantas konfiskācija, noziedzīgi iegūta manta, sods, krimināltiesības

Keywords: confiscation of property, criminal property, penalty, criminal law

Ievads

Personas tiesības uz īpašumu un to aizsardzība ir viens no tiesiskas demokrātiskas valsts pastāvēšanas pamatnosacījumiem. Latvijā personas tiesības uz īpašumu sargā Latvijas Republikas Satversmes¹ (turpmāk – Satversme) 105. pants un Latvijas noslēgtie starptautiskie līgumi cilvēktiesību jomā. Kā visnozīmīgākais tiesību akts šajā jomā būtu jāmin Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija² (turpmāk – ECTK), precīzāk – tās Pirmā protokola 1. pants (Īpašuma tiesību aizsardzība).

Tomēr kā gandrīz jebkuras pamattiesības, arī tiesības uz īpašumu nav absolūtas, tāpēc Satversmes 105. panta trešais teikums paredz: “Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu.” Viens no veidiem, kā valsts var ierobežot personas tiesības uz īpašumu, ir tai piemērot kriminālsodu – mantas konfiskāciju par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu.

Mantas konfiskācija kā sods ir tiesību uz īpašumu ierobežojums. Šāds personas tiesību ierobežojums ietilpst Satversmes 105. panta jēdziena “likums” tvērumā, jo

¹ Latvijas Republikas Satversme: LV likums. Pieņemts 15.02.1922. [01.01.2019. red.].

² Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. Starptautisks līgums. Parakstīta Romā 04.11.1950. [04.11.1950. red.].

likums šajā kontekstā jāsaprot plašāk, kas nozīmē, ka arī uz likuma pamata pieņemts tiesas nolēmums ir ar likumu noteikts personu tiesību ierobežojums.³

Darba mērķis ir izpētīt mantas konfiskāciju kā soda institūtu Latvijas krimināltiesībās, nošķirt to no citiem mantas konfiskācijas veidiem, izvērtēt, vai valsts iespējas konfiscēt noziedzīgi iegūtu mantu ir pietiekami attīstījušās, lai pārskatītu šāda soda nepieciešamību Latvijas krimināltiesībās, pastāvēšanu tādā veidā, kādā tas pastāv šobrīd, kā arī salīdzināt pašreizējo situāciju ar situāciju Latvijā līdz 1940. gada okupācijai un padomju laika krimināltiesisko regulējumu. Kā pētījuma metodes darbā tiek lietota vēsturiskā un salīdzinošā analīze.

1. Mantas konfiskāciju nošķiršana

Pirms pievērsties mantas konfiskācijai kā sodam, tā ir jānodala no pārējām “konfiskācijām”.

Satversmes tiesa 2015. gadā izdalīja trīs mantas konfiskācijas veidus: 1) mantas konfiskāciju kā sodu; 2) noziedzīgi iegūtas mantas konfiskāciju un 3) lietisko pierādījumu un dokumentu konfiskāciju.⁴

Mantas konfiskācija kā sods atšķiras ar to, ka tā personai tiek piemērota kā papildsods par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu. Ņemot vērā to, ka šim soda veidam ir jābūt tādām, kas sasniedz Krimināllikuma (turpmāk – KL) 35. panta otrajā daļā nostiprināto soda mērķi, tostarp tam jābūt personai par izdarīto noziedzīgo nodarījumu, piemērojot šo sodu, konfiskācija tiek vērsta tikai uz personas likumīgi iegūtu mantu. Šis mantas konfiskācijas veids ir vienīgais, kas ietilpst personas tiesībās uz īpašumu tvērumā, un tāpēc tas ir atzīstams par šo tiesību ierobežojumu.⁵ Tomēr ne visu, kas uzskatāms par īpašumu citās tiesību nozarēs, piemēram, civiltiesībās, varēs konfiscēt. Piemēram, nākotnes prasījumi, kas var tikt uzskatīti par īpašumu pie noteiktiem nosacījumiem⁶, nebūtu uzskatāmi par “mantu” šā soda izpratnē.

Papildus iepriekš minētajam tikai mantas konfiskācijai kā sodam piemīt personisks raksturs, t. i., tiesa drīkst konfiscēt tikai tādu mantu, kas pieder personai, kura ir atzīta par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.⁷

Otrs mantas konfiskācijas veids ir noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācija. Papildus Satversmes tiesas piedāvātajam iedalījumam Juris Stukāns norāda, ka jautājums par

---

³ Balodis K. 105. Ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību. Grām.: Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Sagatavojis autoru kolektīvs R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 470.–471. lpp., 26., 29. punkts.

⁴ Satversmes tiesas 08.04.2015. spriedums lietā Nr. 2014-34-01, 11.1. punkts, Latvijas Vēstnesis, 2015, Nr. 70.

⁵ Turpat, 12.3. punkts.

⁶ Satversmes tiesas 03.11.2011. spriedums lietā Nr. 2011-05-01, 15.2. punkts, Latvijas Vēstnesis, 2011, Nr. 176.

⁷ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Vispārīgā daļa. Trešais papildinātais izd. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008, 337. lpp.

noziedzīgi iegūtas mantas konfiskāciju ir iedalāms sīkāk, t. i., prezumēti noziedzīgi iegūtās mantas konfiskācija un process par noziedzīgi iegūtu mantu.⁸

Prezumēti noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācija ir saistāma ar KL 70.¹¹ pantā ietverto regulējumu. Proti, apstākļos, kuros persona ir atzīta par vainīgu nozieguma izdarīšanā un pie šīs personas atrodas manta, kas nav samērojama ar tās ienākumiem un, visticamāk, ir iegūta nozieguma izdarīšanas rezultātā, ir piemērojama prezumpcija, ka šī manta ir noziedzīgi iegūta. Ja persona, par kuras rīcībā esošo mantu ir izdarīts šāds pieņēmums, nav spējīga pierādīt šīs mantas legālo izcelsmi, tā ir konfiscējama.⁹ Tāpat šī prezumpcija attiecināma uz mantu, kas atrodas vainīgās personas ģimenes locekļu rīcībā. Tātad atšķirībā no mantas konfiskācijas kā soda mantas juridiskajai piederībai nav izšķirošas nozīmes.¹⁰

Process par noziedzīgi iegūtu mantu, ko reglamentē Kriminālprocesa likuma (turpmāk – KPL) 59. nodaļa, ir nošķirams no prezumēti noziedzīgi iegūtās mantas konfiskācijas, jo, lemjot par noziedzīgi iegūtās mantas konfiskāciju, tiesnesis nelemj par personas vainīgumu, bet gan tikai atrisina mantisko jautājumu, turpretim, lai piemērotu prezumpciju, ka manta ir noziedzīgi iegūta, personai ir jābūt atzītai par vainīgu nozieguma izdarīšanā.¹¹

Šī procesa nodalīšanu kā atsevišķu, kuros tiesa lemj par rīcību ar noziedzīgi iegūtu mantu, atzīst arī Satversmes tiesa: tieši šī procesa specifika bija galvenais apsvēruma, atzīstot kā Satversmei atbilstošu KPL normu, kura paredz tikai vienreizēju tiesas lēmuma pārsūdzību šī procesa ietvaros.¹²

Tas gan nenozīmē, ka šajā gadījumā pastāv augstāks pierādīšanas standarts. Saskaņā ar KPL 124. panta sesto daļu un 125. panta trešo daļu abos gadījumos ir izmantojams “iespējamības pārsvara” pierādīšanas princips.¹³ Šāds sevišķais process tiek izmantots KPL 626. panta pirmajā daļā minētajos gadījumos, proti, *kad pierādījumu kopums dod pamatu uzskatīt, ka manta, kura izņemta vai kurai uzlikts arests, ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu un objektīvu iemeslu dēļ krimināllietas nodošana tiesai tuvākajā laikā (saprātīgā laika periodā) nav iespējama vai tas var radīt būtiskus neattaisnotus izdevumus.*

Svarīgi akcentēt, ka pretēji J. Stukāna paustajam uzskatam, ka šie nosacījumi ir piemērojami alternatīvi¹⁴, autora ieskatā šā procesa īstenošanai obligāti jāpastāv abiem nosacījumiem, jo pretējā gadījumā zūd abu noziedzīgi iegūtās mantas konfiskācijas veidu pastāvēšanas jēga, proti, ja procesa virzītājs apzinās, ka viņš tuvākā laikā spēs nodot lietu prokuroram, lai izvirzītu apsūdzību, tad mantisko jautājumu var atrisināt, lemjot par personas vainīgumu, neizdalot to atsevišķā procesā.¹⁵

⁸ Stukāns J. Prezumētā noziedzīgi iegūta manta un procesa par noziedzīgi iegūtu mantu piemērošana. Jurista vārds, 2020, Nr. 22, 20. lpp.

⁹ Turpat.

¹⁰ Krastiņš U., Liholaja V. Krimināllikuma komentāri. Pirmā daļa (I–VIII² nodaļa). Trešais papildinātais izd. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2021, 322. lpp., 8. punkts.

¹¹ Stukāns J. 2020, 21. lpp.

¹² Satversmes tiesas 11.10.2017. spriedums lietā Nr. 2017-10-01, 20.1. punkts, Latvijas Vēstnesis, 2017, Nr. 204.

¹³ Strada-Rozenberga K. 124. pants. Pierādīšanas priekšmets. Grām.: Kriminālprocesa likuma komentāri. A daļa. Zinātniska monogrāfija prof. Kristīnes Stradas-Rozenbergas zinātniskā redakcijā: Rīga, Latvijas Vēstnesis, 2019, 419. lpp., 11. punkts.

¹⁴ Stukāns J. 2020, 22. lpp.

¹⁵ Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 06.03.2008. lēmums lietā Nr. SKK-93/2008.

Pēdējais mantas konfiskācijas veids – lietisko pierādījumu un dokumentu konfiskācija – attiecas uz mantu, kura ir iegūta procesa gaitā un kurai ir nozīme, izskatot konkrēto lietu. Rīcību par šādi konfiscētu mantu procesā izlemj tiesnesis gala nolēmumā vai prokurors, taisot priekšrakstu par sodu. Mantu, ko ir iespējams atdot likumīgajiem īpašniekiem vai valdītājiem, atdod. Pārējo mantu iznīcina.

Nedz noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācija, nedz pierādījumu un dokumentu konfiskācija nav sodi.

2. Mantas konfiskācijas attīstība pēdējo 10 gadu laikā

Pirmā reize, kad mantas konfiskācijas institūts kā sods tika vērtēts tiesību zinātnieku vidū, bija saistībā ar 2011. gada 6. janvāra Satversmes tiesas lēmumu par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2010-31-01.¹⁶ Šajā lietā gan Satversmes tiesa vēl nevērtēja paša soda veida atbilstību Satversmei, bet gan tikai konkrēta KL sevišķās daļās panta sankcijā minēto frāzi “konfiscējot mantu”. Toreiz Satversmes tiesa atzina: lai izvērtētu mantas konfiskācijas kā soda atbilstību Satversmes 105. pantam, tai būtu jāpaplašina prasījuma robežas, ko nebija pamata darīt.

Vienlaikus jau tad Satversmes tiesa norādīja uz iespējamo attīstības virzienu šajā jomā. Tostarp tā uzskatīja, ka mantas konfiskācija kā sods varētu kļūt par nesamērīgu un līdz ar to neatbilstošu Satversmei, attīstoties valsts iespējām konfiscēt noziedzīgi iegūtu mantu. Papildus tam Satversmes tiesas ieskatā regulējums par mantas konfiskāciju kā sodu, kad tas bija noteikts kā obligāts papildsods, bija pārāk neskaids, jo tiesu praksē par to bija dažāda izpratne, t. i., vai konfiscējama visa manta vai ir pieļaujama arī daļēja mantas konfiskācija. Tāpat Satversmes tiesa uzsvēra no likuma izrietošu nepieciešamību noteikt mantu, uz ko nav attiecināma konfiskācija.¹⁷

Pieteicējs vērsās arī Eiropas Cilvēktiesību tiesā (turpmāk – ECT). Spriedums lietā Markus pret Latviju¹⁸ tika pieņemts gandrīz 10 gadus pēc Satversmes tiesas lēmuma, proti, 2020. gada 11. jūnijā. Spriedumā ECT atzina, ka Latvija ir pārkāpusi ECTK Pirmā protokola 1. pantu (tiesības uz īpašumu).

ECT sprieduma lietā Markus pret Latviju galvenie secinājumi ir šādi:

- Šāda soda veida piemērošana ir iejaukšanās personas tiesībās uz īpašumu arī ECTK Pirmā protokola 1. panta tvērumā.
- Valsts piemērotais sods attiecas uz mantu, kas iegūta legāli, nevis uz noziedzīgi iegūtu mantu.
- Valsts nav noteikusi skaidru regulējumu attiecībā uz pieļaujamo tiesību normu interpretāciju jautājumos, kad mantas konfiskācija kā sods ir obligāta, kas nerada personas pietiekamu tiesību aizsardzību pret patvaļu.
- Valsts nav noteikusi mantas konfiskācijas kā soda minimālās un maksimālās robežas.¹⁹

¹⁶ Satversmes tiesas 06.01.2011. lēmums par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2010-31-01, Latvijas Vēstnesis, 2015, Nr. 70.

¹⁷ Turpat, 12.2., 12.4., 12.5. punkts.

¹⁸ Eiropas Cilvēktiesību tiesas 11.06.2020. spriedums lietā Markus pret Latviju (pieteikums Nr. 17483/10).

¹⁹ Turpat, 68., 69., 70., 72., 73., 74. punkts.

Visas ECT galvenās atziņas un norādes uz normatīvā regulējuma nepilnībām sakrita ar iepriekš minēto Satversmes tiesas lēmumu. Tomēr pa 10 gadiem Latvija jau bija novērsusi visus gan Satversmes tiesas, gan vēlāk ECT spriedumā norādītos likuma trūkumus.

Tā 2013. gadā stājās spēkā KL grozījumi, ar kuriem, pirmkārt, mantas konfiskācija kā sods tika izslēgta no pamatsodu kataloga un atstāta tikai kā papildsods, otrkārt, no KL pantu sankcijām ir izslēgta obligātā mantas konfiskācija, t. i., tiesai vienmēr ir iespēja atteikties piemērot šo papildsoda veidu.²⁰ Šāda likumdevēja izšķiršanās ir vērtējama pozitīvi, jo tā ir saprātīgi paplašinājusi tiesnešu rīcību brīvību, piemērojot mantas konfiskāciju kā sodu, tādā veidā efektīvāk sasniedzot Kriminālprocesa mērķi, proti, taisnīgu krimināltiesisko attiecību noregulējumu, kas nostiprināts KPL 1. pantā.²¹ Tas atbilst doktrīnā paustajam uzskatam, ka tiesnesim jādod samērā plaša rīcības brīvība sodu izvēlē, ņemot vērā katra atsevišķā gadījuma individuālo raksturu.²²

Tāpat 2013. gadā tika pieņemti grozījumi likumā "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību", kas tika papildināti ar 4. pielikumu "Manta, kura notiesātajam vai viņa apgādībā esošajām personām nav konfiscējama".²³

2014. gadā Satversmes tiesai nācās atkārtoti vērtēt ar mantas konfiskāciju kā sodu saistīto jautājumu atbilstību Satversmei. Šoreiz pieteicēja bija apstrīdējusi paša mantas konfiskācijas kā soda institūta atbilstību Satversmes 105. pantam.²⁴

Satversmes tiesa atzina, ka 2013. gadā pieņemtie KL grozījumi ir pozitīvi ietekmējuši mantas konfiskācijas kā soda piemērošanu praksē.²⁵ Tās ieskatā mantas konfiskācija atbilst Satversmei, jo tai ir leģitīms mērķis, t. i., demokrātiskas valsts iekārtas, sabiedrības drošības un citu personu tiesību aizsardzība, kā arī šāds personas īpašuma tiesību ierobežojums ir samērīgs, jo mantas konfiskācija kā sods ir efektīvs līdzeklis, kā personas atturēt no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas, līdz ar to sabiedrības ieguvums ir lielāks nekā personas tiesībām nodarītais kaitējums.²⁶

Tomēr papildus Satversmes tiesa atkārtoti norādīja, ka, attīstoties valsts iespējām konfiscēt noziedzīgi iegūtu mantu, likumdevējam būtu jāpārskata mantas konfiskācijas kā soda nepieciešamība.²⁷ Pēdējo septiņu gadu laikā iespējas konfiscēt noziedzīgi iegūtu mantu ir kļuvušas ārkārtīgi plašas. Tā 2017. gadā KL tika papildināts ar jaunu nodaļu (VIII²), kas paredz jau iepriekš aprakstīto mantas īpašo konfiskāciju (prezumēti noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācija).²⁸ Tāpat iespējas virzīt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu (KPL 59. nodaļa) pēdējo gadu laikā ir atvieglotas, piemēram, tas ir iespējams arī tad, ja process pret personu ir izbeigts uz nereabilitējoša pamata (KPL 626. panta otrā daļa)²⁹, kā arī ir iespējas izbeigt kriminālprocesu,

²⁰ Grozījumi Krimināllikumā: LV likums. Pieņemts 13.12.2012. [13.12.2012. red.].

²¹ Kriminālprocesa likums: LV likums. Pieņemts 21.04.2005. [01.01.2022. red.].

²² Mincs P. Krimināltiesību kurss. Vispārīgā daļa. Ar U. Krastiņa komentāriem. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2005, 207. lpp.

²³ Grozījumi likumā "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību": LV likums. Pieņemts 25.04.2013. [25.04.2013. red.].

²⁴ Satversmes tiesa, 2014-34-01.

²⁵ Turpat, 14.2. punkts.

²⁶ Turpat, 15., 17., 18., 19. punkts.

²⁷ Turpat, 20. punkts.

²⁸ Grozījumi Krimināllikumā: LV likums. Pieņemts: 22.06.2017. [22.06.2017. red.].

²⁹ Grozījumi Kriminālprocesa likumā: LV likums. Pieņemts: 22.06.2017. [22.06.2017. red.].

neatrodot vainīgo personu, ja mantiskais jautājums kriminālprocesā ir atrisināts (KPL 392. panta 2.² daļa).³⁰

3. Piedāvājamie risinājumi

Neraugoties uz mantas konfiskācijas institūta detalizētu analīzi, Satversmes tiesas 2015. gada spriedums autora ieskatā tomēr neatbild uz visiem jautājumiem saistībā ar mantas konfiskāciju. Piemēram, Satversmes tiesa norāda, ka fakts, ka ir noteikts minimums, ko konfiscēt nedrīkst, un ir iespējama visas mantas konfiskācija, ir pietiekami skaidrs un personai saprotams regulējums.³¹ Šāds apgalvojums, uzskata autors, ir pārsteidzīgs, jo šādā situācijā persona, kurai šis sods var tikt piemērots, tieši pretēji, līdz aresta uzlikšanai mantai nevarēs uzzināt, cik daudz mantas tai konfiscēs, savukārt fakts, ka personai nevar konfiscēt vairāk mantas, nekā tai ir, jau tā ir acīmredzams.

Personu līdzīgi ietekmējošs soda veids ir naudas sods, jo tas identiski iedarbojas uz personas apziņu, un to ir iespējams piemērot kā papildsodu, taču naudas sodam ir skaidri noteiktas robežas, kas nav atkarīgas no katras atsevišķas personas labklājības, kas rada lielāku tiesisko paredzamību personai, kurai šis sods tiek piemērots.

Vēl jo vairāk – minētajā lietā pieteicējai tika konfiscēti naudas līdzekļi. Konfiscēto līdzekļu apmērs daudzkārt pārsniedza tolaik iespējamo maksimālo naudas sodu.³² Šādos apstākļos izveidojās situācija, kurā soda piemērotājam izdevās piemērot naudas sodam identisku sodu, bet ar iespēju konfiscēt vairāk, nekā likumdevējs ir atļāvis, nosakot robežas naudas sodam.

Autora ieskatā šāda regulējuma pastāvēšana rada tiesisko neskaidrību valsts izvēlētajā sodu politikā. Pastāvot atšķirībai starp naudas sodu un mantas konfiskāciju jēgu³³, autors uzskata, ka mantas konfiskācijas kā soda institūts ir saglabājams, bet tas būtu sašaurināms līdz iespējai konfiscēt tikai mantiskus objektus, t. i., izslēgt iespēju, piemērojot mantas konfiskāciju kā sodu, atsavināt personai piederošus naudas līdzekļus. Turpmāk autors minēs argumentus, pamatojot piedāvāto grozījumu nepieciešamību.

Vēsturiski gan naudas sodam, gan mantas konfiskācijai kā mantiskiem sodiem bija vienāds mērķis. Laika gaitā mērķi varēja būt dažādi, taču tie jau sākotnēji tika nodalīti pēc tā, uz kādām “lietām” katrs no tiem tika vērsts, proti, naudas sods tika vērsts uz personas finanšu līdzekļu atņemšanu, savukārt mantas konfiskācija bija paredzēta mantisku objektu atsavināšanai.³⁴ Šāds iedalījums skaidri noteica robežu starp abiem soda veidiem un nepieļāva iespēju vienu “aizstāt” ar citu.

Arī Latvijas PSR Kriminālkodekss³⁵ idejiski neparedzēja piemērot mantas konfiskāciju kā sodu attiecībā uz naudas līdzekļiem, jo tā pielikumā “Mantas saraksts, kura nav konfiscējama pēc tiesas sprieduma” nav norādes uz to, ka būtu kaut kāda

³⁰ Grozījumi Kriminālprocesa likumā: LV likums. Pieņemts: 19.11.2020. [19.11.2020. red.].

³¹ Satversmes tiesa, 2014-34-01, 14.3. punkts.

³² Turpat, 18. punkts.

³³ Turpat.

³⁴ Mincs P. 2005, 232.–233. lpp.

³⁵ Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas kriminālkodekss: Ofic. teksts ar piel., kuros ievietoti pa pantiem sist. materiāli (LPSR Tieslietu m-ja). Rīga: Avots, 1984, 229. lpp.

naudas summa, piemēram, vienas mēnešalgas apmērā, kas nebūtu konfiscējama, kā tas ir noteikts patlaban. Tāpat nebija pieļaujams aizstāt konfiscējamo mantu ar tās vērtības samaksu, kas norāda uz mantas konfiskācijas kā soda institūta pareizu izpratni, atsavinot valsts labā tikai mantiskus objektus.³⁶

Kopsavilkums

1. Mantas konfiskācija kā sods personai, kas atzīta par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, ir atzīstama par tiesību uz īpašumu ierobežojumu saskaņā ar Satversmes 105. panta trešo teikumu, jo konfiskācijai tiek pakļauta personas likumīgi iegūta manta.
2. Patlaban Latvijā pastāv četri mantas konfiskācijas veidi: 1) mantas konfiskācija kā soda veids; 2) prezumēti noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācija; 3) process par noziedzīgi iegūtu mantu; 4) lietisko pierādījumu un dokumentu konfiskācija.
3. Lai virzītu procesu par noziedzīgi iegūtu mantu, obligāti jāizpildās KPL 626. panta pirmās daļās abiem nosacījumiem, pretējā gadījumā zūd jēga nošķirt to no prezumēti noziedzīgi iegūtās mantas konfiskācijas.
4. Likumdevējs ir ņēmis vērā Satversmes tiesas un ECT norādes uz mantas konfiskācijas kā soda veida nepilnībām, izslēdzot mantas konfiskāciju kā obligāti piemērojamu sodu un papildinot likumu "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" ar 4. pielikumu.
5. Latvijā ir pietiekami attīstījušās valsts iespējas cīnīties ar noziedzīgi iegūtas mantas legalizāciju, papildinot KL ar VIII² nodaļu "Mantas īpašā konfiskācija" un paplašinot iespējas virzīt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu, līdz ar to mantas konfiskācija kā soda veids būtu jāattiecina tikai uz mantiskiem objektiem, kā to paredz šā institūta sākotnējā būtība.

---

³⁶ Grauzinis S. Komentārs LPSR kriminālkodeksa 32. pantam. Grām.: Latvijas PSR kriminālkodeksa komentāri. Sagatavojis autoru kolektīvs J. Dzeniša un A. Niedres vispārīgā redakcijā. Rīga: Avots, 1982, 144. lpp., 6. punkts.